

**TEORİK BİLGİ SINAV TALİMATI
(SHT 1–F Revizyon 02)****BİRİNCİ BÖLÜM****Amaç, Kapsam, Tanım ve Kısaltmalar, Referanslar****Amaç**

Madde 1 – Bu talimatın amacı, ilk defa sivil pilot lisansı veya aletli uçuş yetkisi alacak, mevcut pilot lisansını bir üst kategoriye yükseltecek, diğer ülkelerin sivil havacılık teşkilatları tarafından ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş lisanslarını JAR-FCL lisansına çevirecek veya validasyon belgesi alacak adayların girecekleri teorik bilgi sınavlarına ilişkin esas ve usuller ile sınırlamaları belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 – Bu talimat, Ulaştırma Bakanlığından eğitim yetkisi almış uçuş eğitim organizasyonları ile bunların yönetici personelini ve buralarda eğitim alarak lisans veya yetki almak için başvuruda bulunan adaylar ile Silahlı Kuvvetlerden ayrılarak sivil pilot lisansı almak isteyen pilotları ve diğer ülkelerin sivil havacılık teşkilatları tarafından ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş lisanslarını JAR-FCL 1 veya JAR-FCL 2'ye uygun hale dönüştürmek veya validasyon belgesi almak isteyen adayları kapsar.

Tanım ve Kısaltmalar

Madde 3 – Bu talimatta geçen;

Aday; Teorik bilgi sınavına girmek için müracaatta bulunan kişiyi,

Bakanlık; Ulaştırma Bakanlığı'nı,

Otorite veya SHGM; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nü,

Pilot; Hava aracının sevk ve idaresiyle görevli olan sorumlu kaptan pilot veya kaptan pilot haricinde, otorite tarafından yetkilendirilmiş diğer pilot ya da pilotları,

Uçuş Eğitim Organizasyonu; Pilot lisansı alınmasına esas teşkil eden teorik bilgi ve uçuş eğitimi veren ve Bakanlık tarafından yetkilendirilmiş okul, kurs, dernek veya kuruluşu,

ATPL(A); Uçak Havayolu Nakliye Pilotu Lisansını,

ATPL(H); Helikopter Havayolu Nakliye Pilotu Lisansını,

CPL (A); Uçak Ticari Pilot Lisansını,

CPL (H); Helikopter Ticari Pilot Lisansını,

ICAO; Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatını,

IFR; Aletli Uçuş Şartlarını

IR (A); Uçak Aletli Uçuş Yetkisini,

IR (H); Helikopter Aletli Uçuş Yetkisini,

JAA; Havacılık Otoriteleri Birliğini,

JAR; Ortak Havacılık Kurallarını,

JAR FCL-1; Ortak Havacılık Kuralları – Uçak Mürettebatı Lisanslandırma Esaslarını,

JAR FCL-2; Ortak Havacılık Kuralları – Helikopter Mürettebatı Lisanslandırma Esaslarını,

Karşılıklı Tanıma; JAA Üyesi bir ülkenin belli bir konuda JAA Merkezince yapılan gerekli denetimlerden başarı ile geçtikten sonra, diğer JAA üyesi ülkelerde bu konudaki işlem, yetki ve belgelerinin ilave bir işleme tabi tutulmadan kabul edilmesini,

PPL (A); Uçak Hususi Pilot Lisansını,

PPL (H); Helikopter Hususi Pilot Lisansını,

Validasyon; Diğer ülkelerin sivil havacılık teşkilatları tarafından ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş yabancı lisansların Türk tescilli hava araçlarında kullanımının geçerli kılınmasını,

VFR; Görerek Uçuş Şartlarını

ifade eder.

Bu talimatta belirtilmeyen tanımlar için 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu'nda, ilgili diğer mevzuatta ve ülkemizin üyesi bulunduğu uluslararası sivil havacılık kuruluşları tarafından yayımlanan dokümanlarda belirtilen tanımlar geçerlidir.

Referanslar

Madde 4 – Bu talimat, Ortak Havacılık Kuralları JAR-FCL 1 ve JAR-FCL 2 ile Personel Lisanslandırması konulu ICAO Ek-1 standartları referans alınarak hazırlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Uçuş Eğitim Organizasyonları ve Sınav Komisyonları

Uçuş Eğitim Organizasyonlarının Sorumlulukları

Madde 5 – Uçuş eğitim organizasyonları aşağıda belirtilen hususları yerine getirmekten sorumludur:

a) Adayların yararlanabileceği ders dışı ulusal ve uluslararası kaynak, doküman ve kitapları abonelik yoluyla güncel olarak kütüphanelerinde bulundurmak ve adayların kullanımına sunmak.

b) Adayların sınavlara başlamasından tamamlamasına kadar geçen süreci takip etmek.

c) Teorik bilgi kursunun tamamını veya uçuş eğitim organizasyonu eğitim manuelinde sınavlara esas teşkil etmek üzere tanımlanmış bölümlerini tamamlayan adaylar ile Madde-19'da açıklanan ilave eğitimi tamamladıktan sonra sınavlara tekrar başlayacak adayların sınava gireceği derslerde yeterli bilgi seviyesine ulaştığını Otorite tarafından uygun görülen formatta ve en yakın sınav tarihinden en az 14 gün önce Otoriteye iletmek ve adayların sınav başvuru formlarındaki ilgili bölümü onaylamak.

d) Sınava katılacak adayları, bu talimat ve ilgili diğer mevzuatta geçen sınav prosedürleri hakkında bilgilendirmek.

e) Adayların aldıkları eğitime ve ilgili sınavlara katılma şartlarını taşıdığından emin olmak. Aksi durumdaki adaylar başvuru yapmış olsalar da sınava alınmaz, sehven alınmış olsalar dahi sınavları iptal edilir. Bu konudaki her türlü sorumluluk ilgili eğitim kuruluşuna aittir.

f) Uçuş eğitim organizasyonlarında yapılacak sınavlar için Otoriteden görevlendirme talep etmek.

g) Uçuş eğitim organizasyonlarında yapılan sınavlarda kullanılan soruları, soru puanlarını da içeren cevap anahtarlarını ve adayların cevap kağıdını gizli olarak muhafaza etmek, sınavların yapılması için gerekli hazırlıkları yapmak.

h) Bünyelerinde eğitim alan adaylara sınavların yerini, tarihini ve sonuçlarını duyurmak.

Sınav Komisyonları

Madde 6 – Sınavlar, Bakanlık tarafından teşkil edilen beş kişiden az olmayan bir Sınav Komisyonu tarafından yürütülür.

Sınavlara yapılacak itirazlar, Bakanlık tarafından Sınav Komisyonu üyeleri haricinde en az beş kişiden teşkil edilen Sınav İtiraz Komisyonu tarafından değerlendirip karara bağlanır. Bu komisyona, Bakanlıkça uygun görülmesi halinde uçuş eğitim organizasyonları ve ilgili diğer kuruluşlardan da uzman katılımcı alınabilir.

Sınav Komisyonunun Görevleri

Madde 7 – Sınav Komisyonunun görevleri şunlardır: :

a) Sınav tarihlerini belirleyerek www.shgm.gov.tr internet sayfası aracılığı ile, gerekli görüldüğünde yazılı olarak ilgili eğitim kuruluşlarına ve sivil toplum kuruluşlarına duyurmak.

b) Sınavlarda sorulacak soruların gizliliğini temin etmek, sınavda kullanılacak yardımcı dokümanları sınav zamanında hazır bulundurmak.

c) Adayların sınavlara katılmak için gerekli olan teorik eğitim ve uçuş tecrübesi gibi minimum niteliklere sahip olduğundan ve sınava girmeye hak kazandığından emin olmak.

d) Sınav salonundaki PC istasyonlarını, uygun şekilde başvuruda bulunan ve sınava katılma şartlarını taşıyan adaylara, girecekleri derslerin toplam süresine ve dinlenme zamanlarına yetecek bir zaman dilimi için tahsis etmek ve randevularını internet sayfası aracılığı ile duyurmak.

e) Sınavlar için gerekli güvenlik önlemlerini almak ve adayların kimlik bilgilerini sınavdan önce ve gerektiğinde sınav süresince kontrol etmek

f) Sınavlar esnasında en az 2 üye ile sınav yerinde bulunmak ve sınavları belirtilen süre içerisinde yapmak ve değerlendirmek, sınava girenlerin imza karşılığı yoklamasını almak.

g) Herhangi bir dersten başarısız olan adayların, kendi sınavında çıkan soruları görme talebini yerine getirmek.

h) Sınav sonuçlarını, bilgisayarlı sınav sisteminde yapılanlarda sınav bitiminde adaya ve 1 ay içerisinde de internet sayfası aracılığı ile, diğer sınavlarda yazılı olarak ilgili eğitim kuruluşlarına ve sivil toplum kuruluşlarına duyurmak.

i) Sınav sonuçlarına yapılacak itirazları Sınav İtiraz Komisyonuna iletmek, bu itirazların görüşülmesi için adayın ismi, işaretlediği cevap seçeneği ve bilgisayarlı sınav sisteminde doğru kabul edilen seçeneği belli olmayacak şekilde hazırlanmış itiraza konu soru kağıdını ve ilgili diğer dokümanları hazırlamak ve bunları Sınav İtiraz Komisyonu toplantısına en az bir üye ile katılarak sunmak.

j) Sınav İtiraz Komisyonunca değerlendirilip hatalı olduğuna karar verilen soruların düzeltilmesi veya Merkezi Soru Bankası'ndan çıkarılması teklifini içeren Değişiklik Formlarını JAA Merkezi Soru Bankası yönetimine iletmek, JAA tarafından düzeltme yapılmaya kadar sınavlarda sorulmamasını sağlayacak teknik düzenleme yapmak ve sonuçları itiraz sahibinin sınavına yansıtılmak.

Sınav İtiraz Komisyonunun Görevleri

Madde 8 – Sınav İtiraz Komisyonunun görevleri şunlardır:

a) Sınav Komisyonu tarafından iletilen sınav sonuçları ile ilgili itirazları görüşmek üzere toplantı yapmak.

b) İtiraza konu olan soruları ve çözümleri için sınavda sağlanan yardımcı dokümanları incelemek.

c) İtirazları ön incelemeye tabi tutmak. Usulüne uygun yapılmayan veya haklı gerekçeler içermeyen dilekçeleri belirlemek ve değerlendirme dışı tutmak.

- d) İtiraza konu soruları, itiraz sahibinin adı ve sınavda işaretlediği cevap seçeneği ile doğru seçeneği belli olmayacak şekilde gizlenerek incelemek ve karara bağlamak.
- e) Gerekli gördüğü soruları, daha detaylı araştırma yapmak veya itiraz sahibinden ek açıklama almak üzere bir sonraki toplantıya bırakmak ve bir önceki toplantıda karara bağlanamayan soruları öncelikli olarak görüşmek.
- f) İtirazları başvuru sırasına göre değerlendirmek. Ancak, bir sonraki sınavlara girmek üzere başvuru yapması, 18 aylık sınav süresinin dolmasına az süre kalması gibi öncelik arz eden gerekçeleri olan adayların mağdur olmasını önlemek amacıyla, itirazlarının incelenmesini öne almak.
- g) Yapılan itirazları en geç 60 takvim günü içinde sonuçlandırmak.
- h) Sınavlarla ilgili evrakı Sınav Komisyonundan almak ve gerekli incelemeden sonra teslim etmek.
- i) Toplantıda görüşülen sorular için verilen kararları, sınav sistemindeki referans numaralarını da içerecek şekilde tutanakla imza altına almak ve Sınav Komisyonuna iletmek.
- j) Hatalı bulunan soruların düzeltilmesi veya Merkezi Soru Bankasından çıkarılması teklifini içeren Değişiklik Formlarını hazırlamak ve JAA Merkezi Soru Bankası yönetimine iletilmek üzere Sınav Komisyonuna vermek.
- k) Değerlendirme sırasında İtiraz Komisyonu üyeleri ve Sınav Komisyonu temsilcisi dışında kimsenin bulunmasına müsaade etmemek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Uygulama Esasları

Sınavların Duyurulması

Madde 9 – Otorite tarafından yapılan sınavların tarihi ve yeri sınav tarihinden en az otuz gün önce internet sayfası aracılığı ile, gerekli görüldüğünde yazılı olarak ilgili eğitim kuruluşlarına ve sivil toplum kuruluşlarına duyurulur.

Otorite tarafından yayımlanan sınav tarihi, sınav haftasının ilk günüdür. Sınavların kaç gün süreceği, yapılan tüm başvurular için gerekli süreyle belirlenir.

Otorite, gerekli gördüğünde sınav tarihini ve yerini değiştirebilir. Bu durum uçuş eğitim organizasyonlarına ve sivil toplum kuruluşlarına yazılı olarak duyurulur.

Uçuş Eğitim Organizasyonlarında yapılacak tüm sınavlar, sözkonusu kuruluşların yazılı talebi üzerine ve Otoritenin Sınav Komisyonu üyelerinden görevlendirdiği üyelerce yapılır.

Sınavların Yapılması

Madde 10 – PPL(A) ve PPL(H) ve bunlar için köprü sınavları ile Türk Silahlı Kuvvetlerinden ayrılan pilotların CPL(A) ve IR(A) sınavları SHGM tarafından bilgisayarlı sınav sistemiyle veya FTO tarafından hazırlanan 3 ayrı soru grubundan biri rasgele seçilerek SHGM'nin gözetiminde uçuş eğitim organizasyonlarında yazılı sınav olarak yapılır.

CPL(A), CPL(H), IR(A), IR(H), ATPL(A), ATPL(H) ve bunlar için köprü sınavları Otorite tarafından bilgisayarlı sınav sistemiyle ve uygun görülen dilde yapılır.

Otorite veya uçuş eğitim organizasyonu, sınav sorularında kullanılması için referans verilen ve cevaplanmasında gerekli olan çizelge, şema, harita veya diğer kolaylıkları adaya temin eder.

Sınav Soruları

Madde 11 – Otorite gözetiminde uçuş eğitim organizasyonlarında yapılan sınavların soruları, JAR-FCL 1, JAR-FCL 2 ve diğer JAA dokümanlarındaki müfredata ve usullere göre 3 ayrı set halinde uçuş eğitim organizasyonları tarafından hazırlanır. Bu sınavların Otorite tarafından yapılması halinde, bilgisayarlı sınav sisteminde muhafaza edilen sorular kullanılır.

CPL(A), CPL(H), IR(A), IR(H), ATPL(A), ATPL(H) ve bunların köprü sınavlarında, JAA Merkezi Soru Bankasında muhafaza edilen çoktan seçmeli sorular kullanılır. Soruların içeriği değiştirilmez. JAA Merkezi Soru Bankasının, sınavlarda kullanılan diğer soruların ve sınav kağıtlarının içeriği gizlidir ve sınavın yapıldığı kuruluş tarafından güvenli bir şekilde muhafaza edilir.

Bilgisayar ortamında yapılan sınavlarda; aynı konu ve soru dağılımına göre, her adaya farklı sorulardan oluşan soru seti tamamen bilgisayar tarafından ve rasgele olarak seçilir.

Sınav Başvuruları ve Sınav Randevuları

Madde 12 – Otorite tarafından yapılan sınavlarda başvuruların yapılması ve randevuların verilmesi aşağıdaki hususlara uygun olarak yapılır:

a) Bir teorik bilgi kursunun tamamını veya uçuş eğitim organizasyonu eğitim manuelinde sınavlara esas teşkil etmek üzere tanımlanmış bölümleri tamamlayan adaylar ile Madde 19'da belirtilen limitler dahilinde sınavlarda başarısız olduktan sonra ilave eğitimini tamamlayan adaylar tamamladıkları eğitime uygun teorik sınavlara başvurabilirler. Uçuş eğitim organizasyonu eğitim manuelindeki bölümlenmeye göre sınavlara girecek adaylar, sadece tamamladıkları bölüm veya bölümler kapsamındaki derslerden sınava başvurabilirler.

b) Adayların sınavlara kabul edilebilmesi için, eğitimi veren uçuş eğitim organizasyonu, adayın kursu veya sınavlara esas teşkil eden bölümlerini tamamlayarak sınava gireceği derslerde yeterli bilgi seviyesine ulaştığını adayların tamamlanan kurs ya da her bir bölüm için bir defa olmak üzere sınav başvuru formundaki ilgili bölümü onaylayarak ve SHGM tarafından uygun görülen formatta ve sınavların başlama tarihinden en az 14 gün önce SHGM'ye yazılı olarak bildirirerek gösterir. Diğer ülkelerin Sivil Havacılık Teşkilatları tarafından ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş geçerli lisans ve aletli uçuş yetkisine sahip olup, validasyon belgesi için sınava girecek adayların sınav başvuru formları, bünyesinde çalışacakları uçuş işletmesi tarafından onaylanır.

c) Sınava katılma şartlarını taşıyan adaylar, sınavlara katılabilmek için, www.shgm.gov.tr internet adresinde yayımlanan ve gerektiğinde güncellenen sınav başvuru formlarından durumlarına uygun olanı arkalı önlü olarak bastırarak formda yazılı açıklamalara uygun olarak doldurup, sınav ücretinin yatırıldığını gösteren orijinal banka dekontu ile birlikte "Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Bosna Hersek Cad. No:5 06338 Emek/ANKARA" adresine elden veya posta ile gönderirler. İmzasız veya faks ile gönderilen formlar işleme alınmaz.

d) Sınav giriş ücretleri başvuru formlarında belirtilen banka hesaplarına sınavdan önce yatırılır ve orijinal dekont başvuru formuna eklenir. Bilgisayar çıktısı, faks gibi dekontlar kabul edilmez. Ödemesi eksik olan başvurular işleme alınmaz.

e) Adaylar, sınav ücretlerini sadece başvuru yapılan dönemde girmek istedikleri dersler için yatırır. Daha önceki sınav dönemlerinde ücretini yatırıp randevu aldıkları halde girmedikleri derslerin ücretleri diğer dönemler için kullanılamaz.

f) Sınav haftasının ilk gününden en az 14 gün önce Otoriteye ulaşmayan başvurular işleme alınmaz. Postadaki gecikmeler dikkate alınmaz.

g) Randevu verme, başvuruların geliş sırasına göre değerlendirilir. Ancak ders sayısı ve sınav süreleri fazla olan adaylara öncelik tanınır. Bir adayın aynı seviyedeki sınavlarına birbirini takip eden seans ve günlerde randevu verilir.

h) Bir sınav oturumu, adayların bir lisans veya yetki için başarılı olmaları gerekli derslerden bir ya da daha fazlası için Otorite tarafından sağlanan sınav periyodudur. Her aday aynı sınav haftasında aynı lisans veya yetki için yalnızca bir oturum hakkını kullanabilir ve bir sınav oturumunda aynı dersten birden fazla sınav hakkını kullanamaz. Validasyon sınavına giren adaylar, bir dersten aynı günde 1 kere olmak üzere planlanan sınav günlerinin tümünde sınava girebilir.

i) Adayların sınav günü tercihleri diğer başvurulara ve sınav salonunun durumuna göre dikkate alınır, ancak bir sınav günü doldurulmadan diğer günlere randevu verilmez.

j) Sınav randevuları, sınav sonuçları ve diğer bilgiler www.shgm.gov.tr internet sayfasında yayımlanır, ayrıca bildirim yapılmaz. Randevular yayımlandıktan sonra değişiklik yapılmaz. Randevusuna gelmeyen aday bir oturum hakkını kaybetmiş olarak kabul edilir. Randevuların yayımlanmasından önce yapacakları talepleri üzerine, adayların bir sınav dönemi için yaptıkları başvuru daha sonraki sınav dönemlerinde kullanılmak üzere bekletilebilir.

k) Gerekli olduğunda, bir bilgisayar aynı saat diliminde, sırayla sınavlarına girmeleri için birden fazla adaya tahsis edilebilir. Randevu sayfasında bu adaylar birlikte renklendirilmiş olarak yayımlanır.

l) Sınavlara katılmak için gerekli olan teorik ve uçuş tecrübesi gibi minimum niteliklere sahip olmadığı anlaşılan adaylar ile usulüne göre başvuru yapmayan adaylara randevu verilmez ve yayımlanmaz.

Sınav Esnasında Uyulacak Kurallar

Madde 13 – Sınavlar aşağıda belirtilen kurallara uygun olarak yapılır:

a) Sınavlar, bilgisayarlı sınav sistemiyle, öğleden önce 09.00-12.30 öğleden sonra 13.30-17.00 saatleri arasında 2 seansta yapılır. Adaylar, sınava girecekleri derslerin toplam süresine ve dinlenme zamanlarına yetecek kadar kendilerine Otorite tarafından bilgisayarlı sınav salonunda tahsis edilen zaman dilimlerinde, istedikleri dersten başlayarak sınavlara girerler. Bu zaman diliminde sınavlarına girmeyen veya girmiş olduğu halde randevu aldığı derslerini tamamlamayan adaya bilgisayarlı sınav sistemi tarafından ilave süre tanınmaz ve sınav oturumu tamamlanmış olur.

b) Adaylar, kendilerine tahsis edilen zaman diliminde, sınavına girmek için randevu aldığı dersleri tamamlamak üzere ders sırasını ve aralarındaki dinlenme sürelerini kendileri belirlerler. Sınav salonunun açık olduğu öğleden önce 09.00-12.30 ve öğleden sonra 13.30-17.00 seanslarında yetişmeyecek bir sınavı başlatmaktan doğacak sorumluluk adaylara aittir.

c) Sınavlara başlamadan önce adayların kimlik tespiti yapılır. Sınavların devam ettiği sürede Sınav Komisyonu tarafından gerekli görülen hallerde de kimlik kontrolü yapılır. Sınavlarda adayların imza karşılığı yoklaması yapılır. Her aday, Sınav Komisyonunca kendilerine gösterilen bilgisayarda sınava girmek zorundadır.

d) Adaylar, kendisine tahsis edilen çalışır durumdaki bilgisayar terminalinde soyadını ve kendisine verilen özel PIN numarasını girerek sınav oturumunu başlatır. Girmesi gereken derslerin listesinden istediği dersi seçerek sınava başlar. Adaylardan talep gelmesi durumunda, bilgisayarlı sınav sisteminin kullanımına yönelik açıklama Sınav Komisyonu tarafından sınav başlangıcında yüksek sesle yapılır.

e) Adaylar, girdikleri ders için kalan sürelerini ve o anda ekranda olan sorunun puanını görebilirler.

f) Adaylar sınavda; Mekanik pilot computer, plotter, açı ölçer, cetvel, gibi yardımcı malzemeler ile bilgisayarlı sınav sistemi tarafından kendilerine sağlanan sözlük ve dört işlem yapan hesap makinesini ve Otorite tarafından sağlanan boş kağıt ve gerekli dokümanları kullanabilir. Adaylar kendilerine sağlanan boş kağıt ve dokümanları sınav bitiminde teslim ederler.

- g)** Sınavlarda kullanımına izin verilen malzemeleri, adaylar kendileri getirmek zorundadır.
- h)** Adaylar, karşılıklarına gelen soruların çözümünde gerekli grafik, tablo, şekil gibi soru eklerini bilgisayar ortamında görebilirler. Bilgisayarın sağlamadığı soru ekleri ise kendilerine fiziksel ortamda temin edilir. Sınav esnasında bu konuda gerekli ikaz ve talebi, sınavda hazır bulunan Sınav Komisyonu üyelerine bildirmek adayın sorumluluğundadır. Sınavdan sonra bu konuda yapılacak şikayet ve itirazlar dikkate alınmaz.
- i)** Sınav sorularının cevap seçeneklerinden yalnızca biri doğrudur. Hiçbir cevap seçeneği işaretlenmemiş veya birden fazla seçeneği işaretlenmiş sorulara puan verilmez. Bu durumu kontrolünü yapmak adayların sorumluluğundadır. Hiçbir cevap seçeneği işaretlenmemiş veya birden fazla seçeneği işaretlenmiş sorulardan dolayı yapılacak şikayet ve itirazlar dikkate alınmaz.
- j)** Herhangi bir dersten sınavı devam eden adayların dışarı çıkıp tekrar gelmesine izin verilmez. Ders aralarında çıkacak adaylar sınav sisteminde mutlaka "Finish/Break" komutunu kullanarak çıkarlar.
- k)** Adaylar sınav salonundan sınav sonuçlarını öğrenerek çıkarlar. Kendilerine bu konuda ayrıca bildirim yapılmaz.
- l)** Sınav komisyonu gerekli gördüğü hallerde adayların sınava girdikleri bilgisayar terminalini değiştirebilir. Aday yeni terminalde, ana bilgisayarda yapılacak gerekli ayarlama ile sınavına kaldığı yerden devam eder.
- m)** Her türlü kopya çekme girişiminde bulunan veya kopya çekerken yakalanan aday veya adaylar hakkında kopya tutanağı tutulur ve tüm sınavları geçersiz sayılır. Bu adaylar 6 ay süreyle sınavlara alınmazlar, uçuş eğitim organizasyonu tarafından teklif edilen ve Otorite tarafından onaylanan ilave eğitimi tamamladıktan sonra tüm derslerden tekrar sınavlara girebilirler. Bu durumdaki adayların isimleri JAA Merkezine ve diğer JAA üyesi ülkelere bildirilerek sınava girmeleri önlenir.
- n)** Sınavlarda adayların izin verilenler dışında doküman, defter, kitap, sözlük, boş kağıt, cep telefonu, her türlü kayıt ve haberleşme cihazı vs. gibi şeyleri yanlarında veya yakınlarında bulundurmaları, sorularla ilgili not almaları, birbirlerine bir şey vermeleri, birbirlerinden bir şey almaları ve konuşmaları kopya olarak değerlendirilir ve haklarında Sınav Komisyonu tarafından tutanak tutulur ve sınavları iptal edilir.
- o)** Sınav Komisyonu sınav salonunun düzenini ve sükunetini bozanların yerlerini değiştirebilir. Komisyon üyeleri ikaz etmek zorunda değildir. Kurallara uymayanlar tutanakla tespit edilerek sınavları geçersiz sayılır.
- r)** Sınav salonunda en az iki adayın bulunmasına izin verilir. Sınav salonunda kalan son iki adaydan biri, sınavını bitirse bile, diğer adayın sınavı bitinceye kadar veya sınav süresinin bitimine kadar sınav salonundan ayrılmasına izin verilmez.
- s)** Adayların sınav için kullanacakları, belli özellikleri kısıtlanmış olan bilgisayarlara kötü amaçlı etkide bulunmaya kalkışması durumunda bilgisayarlı sınav sistemi otomatik olarak adayı başarısız olarak değerlendirecek ve istasyonun bağlantısını kesecektir. Adayın bilgisayarlara ve diğer malzemelere zarar vermesi durumunda zarar kendisinden tahsil edilir ve devlet malına zarar vermek ve kamu hizmetini engellemek suçlarından haklarında yasal işlemlerde bulunulur.
- t)** Uçuş eğitim organizasyonlarında yapılan sınavlarda, bu maddede geçen ve bilgisayarlı sınav sistemine özgü olmayan kurallara uyulur.

Dersler

Madde 14 – Adayların almak istedikleri yetki ve lisanslara göre, sınavlardan başarılı olmaları gereken konular şunlardır:

a) ATPL (A) veya ATPL (H) için:

Hava Hukuku ve ATC Usulleri; Hava Aracı Genel Bilgisi; Uçuş Performansı ve Planlaması; İnsan Performansı ve Limitleri; Meteoroloji; Seyrüsefer; Operasyon Usulleri; Uçuş Prensipleri; Haberleşme.

Daha önce IR(A) veya IR(H) sahibi olmayıp, ATPL(A) veya ATPL(H) sınavlarına Türkçe dilinden giren adaylar, İngilizce yeterlilik sınavında da başarılı olmak zorundadır.

b) CPL (A) veya CPL (H) için:

Hava Hukuku ve ATC Usulleri; Hava Aracı Genel Bilgisi; Uçuş Performansı ve Planlaması; İnsan Performansı ve Limitleri; Meteoroloji; Seyrüsefer; Operasyon Usulleri; Uçuş Prensipleri; VFR Haberleşme.

c) IR (A) veya IR (H) için:

Hava Hukuku ve ATC Usulleri; Hava Aracı Genel Bilgisi; Uçuş Performansı ve Planlaması; İnsan Performansı ve Limitleri; Meteoroloji; Seyrüsefer; Operasyon Usulleri; IFR Haberleşme.

IR(A) veya IR(H) sınavlarına Türkçe dilinden giren adaylar İngilizce yeterlilik sınavında da başarılı olmak zorundadır.

d) CPL(A), CPL(H), IR(A) veya IR(H) için İnsan Performansı ve Limitleri dersinden geçmiş birisi, Madde 19'deki limitler dahilinde olması koşuluyla CPL(A), CPL(H), IR(A) veya IR(H) sınavlarında aynı dersten muafır.

e) PPL(A) veya PPL(H) için:

Hava Hukuku ve ATC Usulleri, Hava Aracı Genel Bilgisi; Uçuş Performansı ve Planlaması; İnsan Performansı ve Limitleri; Meteoroloji; Seyrüsefer; Operasyon Usulleri; Uçuş Prensipleri; Haberleşme.

f) Silahlı Kuvvetlerden ayrılarak sivil pilot lisansı veya aletli uçuş yetkisi alacak olan askeri pilotlar, Askeri Pilotların Lisanslandırılması Talimatı'na uygun olarak sınavlara girerler.

g) Diğer ülkelerin Sivil Havacılık Teşkilatları tarafından ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş lisans veya aletli uçuş yetkilerini JAR-FCL 1 veya JAR-FCL 2'ye uygun hale getirmek isteyen adaylar, bu konuda hazırlanmış olan ilgili talimata uygun olarak sınavlara girerler.

h) Diğer ülkelerin Sivil Havacılık Teşkilatları tarafından ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş geçerli lisans ve aletli uçuş yetkisine sahip olup, validasyon belgesi talep eden pilotlar, ilgili diğer mevzuatta yer alan şartları yerine getirmeleri kaydıyla, ATPL seviyesinde "010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri" ile "070 Operasyon Usulleri" derslerinden sınava girerler.

Sınav Süreleri ve Soru Sayıları**Madde 15** – Her sınav seviyesi için derslerin sınav süreleri ve soru sayıları şöyledir:**a) Uçak lisans sınavları:**

Sınav Seviyesi Dersin Kodu ve Adı	CPL(A)		IR(A)		ATPL(A)	
	Süre	Soru Sayısı	Süre	Soru Sayısı	Süre	Soru Sayısı
010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri	00:45	34	01:00	40	01:40	75
021 Gövde/ Uçak Sistemleri/ Motor	01:30	60	00:15	10	02:00	76
022 Alet/Elektronik	01:00	38	01:00	38	01:30	56
031 Ağırlık ve Denge	00:45	18	XX	XX	01:00	22
032 Performans	00:45	24	XX	XX	01:00	34
033 Uçuş Planlama ve İzleme	01:30	35	02:00	42	03:00	56
040 İnsan Performansı ve Limitleri	00:30	24	00:30	24	01:00	47
050 Meteoroloji	01:30	54	01:30	54	02:30	90
061 Genel Seyrüsefer	01:00	26	00:30	14	02:00	54
062 Alet Seyrüsefer	00:30	19	01:30	60	01:30	59
070 Operasyon Usulleri	00:45	33	(*)	7	01:20	50
081 Uçuş Prensipleri	00:45	33	XX	XX	01:00	44
091 VFR Haberleşme	00:30	23	XX	XX	00:30	23
092 IFR Haberleşme	XX	XX	00:30	23	00:30	23

(*) 010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri'nin süresine dahil edilmiştir.

CPL(A) sınavlarında 021 ve 022 kodlu dersler 020 Hava Aracı Genel Bilgisi; 031, 032 ve 033 kodlu dersler 030 Uçuş Performansı ve Planlaması; 061 ve 062 kodlu dersler 060 Seyrüsefer olarak birleşik yapılır.

IR(A) sınavlarında 010 ve 070 kodlu dersler 010 Hava Hukuku / Operasyon Usulleri, 021 ve 022 kodlu dersler 020 Hava Aracı Genel Bilgisi, 061 ve 062 kodlu dersler 060 Seyrüsefer olarak birleşik yapılır.

b) Helikopter lisans sınavları:

Sınav Seviyesi Dersin Kodu ve Adı	CPL(H)		IR(H)		ATPL(H)	
	Süre	Soru Sayısı	Süre	Soru Sayısı	Süre	Soru Sayısı
010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri	01:00	40	01:00	40	01:40	75
021 Gövde/ Sistemler / Motor	01:30	60	00:15	10	02:00	76
022 Alet / Elektronik	01:00	38	01:00	38	01:30	56
031 Ağırlık ve Denge	01:00	22	XX	XX	01:00	22
033 Uçuş Planlama ve İzleme	01:30	35	02:00	42	03:00	56
034 Performans	01:00	28	XX	XX	01:00	28
040 İnsan Performansı ve Limitleri	00:30	24	00:30	24	01:00	47
050 Meteoroloji	01:00	36	01:30	54	02:30	90
061 Genel Seyrüsefer	01:00	26	00:30	14	02:00	54
062 Alet Seyrüsefer	00:30	19	01:30	60	01:30	59
070 Operasyon Usulleri	01:20	50	(*)	7	01:20	50
082 Uçuş Prensipleri	01:00	44	XX	XX	01:00	44
091 VFR Haberleşme	00:30	23	XX	XX	00:30	23
092 IFR Haberleşme	XX	XX	00:30	23	00:30	23

(*) 010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri'nin süresine dahil edilmiştir.

CPL(H) sınavlarında 021 ve 022 kodlu dersler 020 Hava Aracı Genel Bilgisi; 031, 033 ve 034 kodlu dersler 030 Uçuş Performansı ve Planlaması; 061 ve 062 kodlu dersler 060 Seyrüsefer olarak birleşik yapılır.

IR(H) sınavlarında 010 ve 070 kodlu dersler 010 Hava Hukuku / Operasyon Usulleri, 021 ve 022 kodlu dersler 020 Hava Aracı Genel Bilgisi, 061 ve 062 kodlu dersler 060 Seyrüsefer olarak birleşik yapılır.

c) Helikopter lisansına sahip olup Uçak lisansı almak isteyen adayların girecekleri köprü teorik bilgi sınavları:

Sınav Seviyesi Dersin Kodu ve Adı	CPL(A)		ATPL(A)	
	Süre	Soru Sayısı	Süre	Soru Sayısı
Birleşik Sınav (010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri 021 Gövde/ Uçak Sistemleri / Motor 022 Alet / Elektronik 031 Ağırlık ve Denge 033 Uçuş Planlama ve İzleme 050 Meteoroloji 061 Genel Seyrüsefer)	02:00	70	03:00	100
032 Performans	00:45	24	01:00	34
070 Operasyon Usulleri	00:45	33	01:20	50
081 Uçuş Prensipleri	00:45	33	01:00	44

d) Uçak lisansına sahip olup Helikopter lisansı almak isteyen adayların girecekleri köprü teorik bilgi sınavları:

Sınav Seviyesi Dersin Kodu ve Adı	ATPL(H)	
	Süre	Soru Sayısı
Birleşik Sınav (010 Hava Hukuku ve ATC Usulleri 021 Gövde/ Sistemler / Motor 022 Alet 031 Ağırlık ve Denge 033 Uçuş Planlama ve İzleme)	02:00	75
034 Performans	01:00	28
070 Operasyon Usulleri	01:20	50
082 Uçuş Prensipleri	01:00	44

e) Bu maddede yer alan sınavlara ait soru sayılarının alt konu başlıklarına göre dağılımında, ilgili JAA dokümanındaki standartlara uyulur. Sınav konuları, sorulacak soru sayısı, sınav süresi ve ilgili diğer hususlarda, JAA tarafından yapılacak değişiklikler aynen uygulanır.

ATPL sınavlarının CPL ve IR sınavlarına yönelik kredilendirilmesi

Madde 16 – ATPL düzeyinde sınavlardan başarılı olan aday, CPL ve IR düzeyinde teorik sınavlardan muaf olur, ayrıca sınava tabi tutulmazlar. Ancak daha önceden İngilizce yeterlilik sınavından veya İngilizce yapılan IR sınavlarından geçmemiş ve ATPL sınavlarına Türkçe dilinden girerek başarılı olan adaylar İngilizce yeterlilik sınavından da başarılı olmalıdır.

ATPL düzeyinde sınavlara başlamış, ancak tüm derslerden başarılı olamamış adaylar CPL ve/veya IR düzeyinde sınavlara girmek istediğinde, ATPL düzeyinde geçtiği sınavlardan CPL ve/veya IR düzeyindeki aynı konu başlıklarından aşağıdaki usullere göre kredilendirilebilir:

a) ATPL düzeyinde hiç bir sınavdan başarılı olamamış adaylar, sınavlara CPL ve/veya IR düzeyinde devam etmek istediklerinde, tamamladıkları ATPL teorik bilgi kursu, CPL ve/veya IR teorik kursu için kredilendirilir ve CPL ve/veya IR sınavlarına ilk defa girenler gibi değerlendirilirler.

b) Ortak konu başlıkları olan Hava Hukuku ve ATC Usulleri, İnsan Performans ve Limitleri, Meteoroloji, Operasyon Usulleri, Uçuş Prensipleri sınavlarından ATPL düzeyinde herhangi birinden geçmiş bir aday CPL ve/veya IR düzeyinde aynı konu başlığından başarılı sayılırlar. Ancak adayın IR seviyesinde "010 Hava Hukuku / Operasyon Usulleri" olarak uygulanan sınavdan kredilendirilebilmesi için, ATPL seviyesindeki ilgili her iki dersten de başarılı olmuş olması gerekir.

c) ATPL seviyesinde birden fazla sınav olarak uygulanan Hava Aracı Genel Bilgisi; Uçuş Performansı ve Planlaması; Seyrüsefer derslerinden adayların CPL ve/veya IR seviyesinde kredilendirilebilmeleri için, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi ATPL seviyesindeki ilgili tüm sınavları geçmeleri gerekir.

ATPL seviyesinde geçilen dersler	CPL ve/veya IR seviyesinde muaf olunacak ders
021 Gövde/ Uçak Sistemleri/ Motor 022 Alet / Elektronik	020 Hava Aracı Genel Bilgisi
031 Ağırlık ve Denge 032 (A) / 034(H) Performans 033 Uçuş Planlama ve İzleme	030 Uçuş Performansı ve Planlaması
061 Genel Seyrüsefer 062 Alet Seyrüsefer	060 Seyrüsefer
091 VFR Haberleşme	091 VFR Haberleşme (CPL)
092 IFR Haberleşme	092 IFR Haberleşme (IR)

d) ATPL düzeyinde başarılı olduğu derslerden kredilendirilerek CPL ve/veya IR seviyesinde sınavlara devam edecek adayların sınav ve oturum hakları ile 18 aylık süre limitleri, ATPL sınavlarının başlangıcı itibariyle hesaplanır.

Diğer JAA Üyesi Ülkelerde Tamamlanan Kurs Ve Teorik Sınavların Kredilendirilmesi

Madde 17 – Personel Lisanslandırma konusunda karşılıklı tanıma kapsamındaki diğer JAA üyesi ülkelerde JAR-FCL 1 veya JAR-FCL 2'ye göre başarıyla tamamlanan lisans ve/veya yetki kursları, ilgili teorik bilgi sınavlarına girmek için ve JAR-FCL 1 veya JAR-FCL 2'ye göre başarıyla tamamlanan teorik bilgi sınavları da ilgili lisans ve/veya yetki tanzimi için kredilendirilir. Bu durumdaki başvuru sahiplerinin durumları ilgili JAA üyesi ülkelerin sivil havacılık otoritelerinden teyit edilir.

Adaylar, bir lisans veya yetki için gereken teorik sınavların tamamına aynı JAA ülkesinde girer.

Sınavların Değerlendirilmesi

Madde 18 – Bilgisayarlı sınav sisteminde yapılan sınavlar, sistem tarafından otomatik olarak değerlendirilir. Uçuş eğitim organizasyonlarında yapılan sınavlar, önceden hazırlanmış cevap anahtarına göre Sınav Komisyonu tarafından değerlendirilir.

Sınav sorularının yalnız bir doğru seçeneği vardır. Hiçbir seçeneği işaretlenmemiş veya birden fazla seçeneği işaretlenmiş sorular, yanlış cevaplanmış olarak değerlendirilir. Sınavlarda ders geçme notu, adayın sınavdaki sorularının toplam puanının en az % 75'idir. Yanlış cevap sayısı doğru cevap sayısını etkilemez.

Herhangi bir aşamada sınava giriş şartlarını taşımadığı tespit edilen adayların tüm sınavları iptal edilir.

Sınav Geçme Esasları

Madde 19 – CPL, IR, ATPL veya bunların köprü sınavlarına giren bir adayın bu lisans veya yetki için gerekli teorik sınavlardan başarılı sayılması için, ilk defa sınava girdiği ayın sonundan başlayarak on sekiz aylık süre içinde, en fazla altı sınav oturumuna katılarak, her bir dersten en fazla dördüncü girişinde derslerin tamamından geçmesi gerekir. Diğer durumlarda; aday, tüm derslerden başarısız sayılır ve aşağıdaki sürelerle göre ilave eğitim aldıktan sonra sınavlara tekrar girebilir.

a) Entegre yada modüler CPL teorik bilgi kursu için, en az 20 saat teorik bilgi eğitimi,

b) Entegre yada modüler IR teorik bilgi kursu için, en az 20 saat teorik bilgi eğitimi,

c) Entegre yada modüler ATPL teorik kursu için, en az 60 saat teorik bilgi eğitimi. Daha önceden CPL, IR veya CPL/IR sahibi olup da azaltılmış ATPL teorik bilgi eğitimi almış adaylar, ayrıca tamamlamış olduğu asıl teorik bilgi kursu ders saatinin % 10' una eşdeğer ilave teorik bilgi eğitimini tamamlamalıdır.

Uçuş Eğitim Organizasyonları yukarıda belirtilen kurs saatleri içindeki derslerin süre bakımından dağılımına adayın başarısız olduğu dersler ağırlıklı olacak ve bütün dersleri içerecek şekilde karar verecek ve alınan ilave ders saatlerini içeren çizelgeyi Otorite tarafından uygun görülen formatta, en yakın sınav tarihinden en az 14 gün önce Otoriteye bildirecektir.

Her lisans ve yetki sınavlarının süre, hak ve oturum hesabı birbirinden ayrı olarak yapılır. Bir lisans ve/veya yetki için gerekli tüm dersleri başarıyla tamamlayan adaylara, sınav bitiminde bilgisayar çıktısı sınav sonuç belgesi verilir. Bu belge 2 Sınav Komisyonu Üyesi, Sınav Komisyonu Başkanı veya vekili ve aday tarafından imzalanır.

Sınav Sonuçlarının Duyurulması

Madde 20 – Sınav sonuçları, adaylara her sınavın ya da sınavların bitiminde sınav salonunda, sınavların tamamlanmasından sonra otuz gün içerisinde de internet sayfası aracılığı ile yayımlanır. Sınav sonuçlarına ve uçuş eğitim organizasyonlarının sınavlardaki başarı durumlarına ilişkin istatistikler Otorite tarafından internet aracılığıyla duyurulur.

Uçuş eğitim organizasyonlarında yapılan sınav sonuçları, ilgili uçuş eğitim organizasyonuna 30 gün içinde bildirilir.

Sınavlara İtiraz

Madde 21 – Sınav sonuçlarına ilişkin itirazlar, aşağıdaki usullere göre yapılır:

a) Adaylar sınav sorularına ilişkin itirazlarını, sınav bitiminde sonuçların kendisine tebliğinden itibaren 10 takvim günü içerisinde Otoriteye yazılı olarak yaparlar. Bu süreden sonra yapılacak itirazlar ile aynı oturumdaki bir derse mükerrer itirazlar değerlendirmeye alınmaz.

b) İtiraz konusu dersin birden fazla olması durumunda, adayların her bir ders için ayrı dilekçelerle itirazda bulunurlar.

c) İtiraz dilekçeleri, itiraz edilen sorunun sınav kağıdında kaçınıcı soru olduğu ve itiraz gerekçesini mutlaka içermelidir. İtiraz gerekçesi olarak, dilekçe içeriğinde belirtilmek suretiyle, ulusal veya uluslararası yayınlardan ilave bilgiler ek olarak konulabilir.

d) Otoriteye yazılı olarak iletilen itirazlar, Sınav İtiraz Komisyonu tarafından periyodik olarak yapılan toplantılarda değerlendirilip karara bağlanır.

e) Usulüne uygun yapılmayan veya haklı gerekçeler içermeyen dilekçeler incelenmeye alınmaz. Bu konudaki karar, Sınav İtiraz Komisyonu tarafından verilir.

f) Değerlendirilmesi tamamlanan itirazlara ait sonuçlar, 15 gün içinde itiraz sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

Sınav Evrakının Saklanması

Madde 22 – Sınavlarla ilgili her türlü evrak, doküman, tutanak ve bilgisayarlı sınav sistemi kayıtları süresiz olarak saklanır.

Sorumluluk

Madde 23- Bu talimatta belirtilen hükümlerin uygulanmasından Bakanlık tarafından teşkil edilmiş olan Sınav Komisyonu ve Sınav İtiraz Komisyonu ile SHGM Uçuş Standartları Dairesi ve uçuş eğitim organizasyonlarının sorumlu yönetici personeli ve adaylar sorumludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Son Hükümler

Talimatta Geçmeyen Hususlar

Madde 24 – Bu talimatta bulunmayan hususlarda, yürürlükteki ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılır.

Yürürlük

Madde 25 – Bu talimat, yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve 29.03.2004 tarihinde yayımlanmış olan SHT 1-F Revizyon 01 no.lu talimatı yürürlükten kaldırır, ancak Nisan 2005'te yapılacak sınavlara başvuracak adayların başvuruları sınav tarihinden 10 gün öncesine kadar kabul edilir.

Yürütme

Madde 26 – Bu talimat hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.